

**Дзера О. В. Вибране. Збірник
наукових праць. Київська
школа цивілістики**

У збірнику вибраних наукових праць професора кафедри цивільного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Олександра Васильовича Дзери містяться найбільш вагомі раніше опубліковані та сучасні статті, монографії, коментарі до Ци-вільного кодексу України, а також науково-консультативні висновки, які надавалися на запити судових органів, органів прокуратури, юридичних та фізичних осіб.

У вибраних наукових працях висвітлюються питання теорії ци-вільного права, розвитку інституту права власності в різні періоди становлення Української держави, гарантії непорушності права власності, теоретичні та практичні аспекти інституту правочинів, їх недійсності, аналізуються проблеми правового режиму спільної сумісної власності подружжя, поділу їх спільного майна тощо.

Видання розраховане на студентів, аспірантів, викладачів, працівників правоохоронних органів. У зв'язку з великим досвідом авто-ра у підготовці науково-консультативних висновків, побудованих на матеріалах судової практики та науковому аналізі складних проблем застосування цивільного законодавства України, відображених в окремому розділі даного видання, буде особливо цікавим та корисним адвокатам, суддям, науковцям.

О. В. ДЗЕРА

ВИБРАНЕ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Київська школа цивілістики

Київ
Юрінком Інтер
2017

УДК 347.2.03(477)(091)(081.2)
ББК 67.9(4Укр)404.1я44
Д43

Дзера О. В. Вибране. Збірник наукових праць. Київська школа цивілістики / О. В. Дзера. — К. : Юрінком Інтер, 2017. — 872 с.

ISBN 978-966-667-664-4

У збірнику вибраних наукових праць професора кафедри цивільного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Олександра Васильовича Дзери містяться найбільш вагомі раніше опубліковані та сучасні статті, монографії, коментарі до Цивільного кодексу України, а також науково-консультативні висновки, які надавалися на запити судових органів, органів прокуратури, юридичних та фізичних осіб.

У вибраних наукових працях висвітлюються питання теорії цивільного права, розвитку інституту права власності в різні періоди становлення Української держави, гарантії непорушності права власності, теоретичні та практичні аспекти інституту правочинів, їх недійсності, аналізуються проблеми правового режиму спільної сумісної власності подружжя, поділу їх спільного майна тощо.

Видання розраховане на студентів, аспірантів, викладачів, працівників правоохоронних органів. У зв'язку з великим досвідом автора у підготовці науково-консультативних висновків, побудованих на матеріалах судової практики та науковому аналізі складних проблем застосування цивільного законодавства України, відображених в окремому розділі даного видання, буде особливо цікавим та корисним адвокатам, суддям, науковцям.

УДК 347.2.03(477)(091)(081.2)
ББК 67.9(4Укр)404.1я44

ISBN 978-966-667-664-4

© О.В. Дзера, 2017
© Юрінком Інтер, 2017

Передмова	7
------------------------	----------

РОЗДІЛ 1

Загальнотеоретичні засади цивільного права

Глава 1. Вступ до цивільного права	11
§ 1. Поняття цивільного права	11
§ 2. Предмет та метод цивільного права	19
§ 3. Функції цивільного права	37
§ 4. Визначення поняття цивільного права та його система	41
Глава 2. Принципи цивільного права	45
§ 1. Система принципів цивільного права	45
§ 2. Зміст принципів справедливості, добросовісності й розумності в цивільному праві	58
Глава 3. Об'єкти цивільних прав	72
§ 1. Поняття об'єкта цивільних прав	72
§ 2. Речі. Майно	75

РОЗДІЛ 2

Інститут права власності в Україні

Глава 1. Загальнотеоретичні питання права власності	95
§ 1. Поняття власності та права власності	95
§ 2. Право власності в об'єктивному і суб'єктивному значенні ...	102
§ 3. Основні етапи зародження та розвитку права власності в Україні	114
Глава 2. Право власності соціалістичного періоду	120
§ 1. Право власності післяреволюційного періоду (1917—1960 рр.)	120
§ 3. Основи цивільного законодавства Союзу РСР і союзних республік та право власності	147
Глава 3. Становлення інституту права власності в умовах переходу України до ринкової економіки	164
§ 1. Передумови реформування відносин власності та створення нового інституту права власності	164

§ 2. Формування інституту права власності в період ринкових реформ в Україні.....	169
§ 3. Загальна характеристика інституту права власності за Цивільним кодексом України 2003 року.....	200

Глава 4. Правовий режим майна подружжя223

§ 1. Розвиток правових засад права власності подружжя.....	223
§ 2. Правовий режим спільного майна подружжя	232
§ 3. Право особистої (роздільної) приватної власності дружини та чоловіка.....	256
§ 4. Здійснення подружжям прав щодо їх спільного і роздільного майна	265
§ 5. Поділ майна подружжя.....	275

РОЗДІЛ 3

Коментар до окремих статей Цивільного кодексу України

Глава 1. Правочини (коментар до глави 16 ЦК України)308

§ 1. Загальні положення про правочини.....	308
§ 2. Правові наслідки недодержання сторонами вимог закону при вчиненні правочину.....	348

Глава 2. Право спільної власності (коментар до глави 26 ЦК України) ...395

РОЗДІЛ 4

Збірка основних статей з проблем цивільного права України

Загальні положення про правочини в новому Цивільному кодексі України	427
Недійсність правочину (угоди) за новим Цивільним кодексом України.....	440
Питання формування судової практики в справах про визнання правочинів недійсними	461
Принцип непорушності права власності вимагає додаткових законодавчих гарантій	483
Віндикаційний позов у теорії та судовій практиці	494
Некоторые вопросы гражданско-правовой конфискации по законодательству Украины	512
Чи потрібна цивільно-правова конфіскація у новому ЦК України?	524
Деякі проблеми врегулювання відносин власності подружжя в новому Сімейному кодексі України	531
До питання реальності та консенсуальності цивільно-правових договорів	535
Деякі проблеми визнання недійсними господарських зобов'язань	545

РОЗДІЛ 5**Науково-консультативні висновки за запитами
Верховного Суду України, Генеральної Прокуратури України,
юридичних осіб, їх представників та адвокатів**

Висновок № 1.....	552
Висновок № 2.....	555
Висновок № 3.....	564
Висновок № 4.....	570
Висновок № 5.....	576
Висновок № 6.....	592
Висновок № 7.....	605
Висновок № 8.....	608
Висновок № 9.....	613
Висновок № 10.....	632
Висновок № 11.....	638
Висновок № 12.....	643
Висновок № 13.....	647
Висновок № 14.....	651
Висновок № 15.....	672
Висновок № 16.....	677
Висновок № 17.....	680
Висновок № 18.....	683
Висновок № 19.....	685
Висновок № 20.....	691
Висновок № 21.....	695
Висновок № 22.....	699
Висновок № 23.....	705
Висновок № 24.....	707
Висновок № 25.....	713
Висновок № 26.....	716
Висновок № 27.....	719
Висновок № 28.....	723
Висновок № 29.....	727
Висновок № 30.....	734
Висновок № 31.....	741
Висновок № 32.....	746
Висновок № 33.....	759
Висновок № 34.....	769
Висновок № 35.....	774
Висновок № 36.....	779
Висновок № 37.....	783
Висновок № 38.....	786
Висновок № 39.....	789

ЗМІСТ

Висновок № 40.....	795
Висновок № 41.....	798
Висновок № 42.....	801
Висновок № 43.....	803
Висновок № 44.....	804
Висновок № 45.....	810
Висновок № 46.....	812
Висновок № 47.....	816
Висновок № 48.....	821
Висновок № 49.....	831
Розділ 6. Перелік захищених дисертацій	852
Розділ 7. Перелік наукових праць	854
Розділ 8. Сторінки біографії ювіляра	864

Передмова

*З нагоди 70-річчя від дня народження
та 42-річчя науково-педагогічної діяльності*

Серед відомих учених, які складають «зоряне небо» сучасної юридичної науки, яскраво вирізняється особистість **Олександра Васильовича Дзери**, професора, доктора юридичних наук, професора кафедри цивільного права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, члена-кореспондента Національної академії правових наук України, академіка Академії наук Вищої школи України, Заслуженого юриста України.

Олександр Васильович Дзера — справжня Людина з великим батьківським серцем, мудрий Педагог, високоавторитетний Учений та Практик у галузі юриспруденції. Йому притаманні такі моральні чесноти як глибинна інтелігентність, демократичний стиль керівництва, гуманне ставлення до студентів, порядність, доброта, людяність, щирість та відкритість у спілкуванні, широта натури, готовність завжди прийти на допомогу.

Цьогоріч академік О. В. Дзера відзначає свій ювілей — 70-річчя від дня народження та 42-річчя педагогічної і наукової діяльності.

Про його цікаве і насичене життя свідчать основні віхи науково-педагогічної, громадської та практичної роботи. Так, до своєї педагогічної діяльності він навчався в Київському ПТУ № 3 (1963—1964 рр.), де оволодів спеціальностями слюсаря-судноремонтника, рульового моториста, а також в Київському річковому технікумі на вечірньому відділенні, де отримав диплом судномеханіка та диплом судноводія, що дозволило йому працювати в Київському річковому порту (1966—1972 рр.) на різних посадах (рульового моториста, першого помічника капітана т/х «Бдительный»). Після закінчення вечірнього відділення юридичного факультету КНУ ім. Т. Г. Шевченка працював слідчим прокуратури Подільського району м. Києва (1972—1973 рр.). Після служби в лавах Радянської армії (1973—1974 рр.) трудовий шлях ювіляра був пов'язаний з викладацькою роботою в КНУ ім. Т. Г. Шевченка.

Олександр Васильович як учений-цивіліст і педагог сформувався на кафедрі цивільного права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, пройшовши шлях від асистента кафедри до доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри, члена-кореспондента Національної академії правових наук України. Професійному зростанню сприяла робота поряд з професорами кафедри — Ю. Г. Матвєєвим, О. А. Підпригорою, Д. В. Бобровою, Н. С. Кузнєцовою, А. С. Довгертом, Р. А. Майданником; доцентами В. А. Золотарем, Т. П. Коваленко, Н. П. Лещенко та ін. Він завжди з великою повагою та шаную відгукується про вчених старшого покоління, лекції яких мав змогу слухати в студентські роки у Київському національному університеті.

Все своє професійне життя О. В. Дзера присвятив кафедрі цивільного права, примножуючи традиції викладання цивільного права на юридичному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Він вдало поєднує наукову роботу з практичною, забезпечуючи високий науково-професійний і навчально-методичний рівні викладання курсу цивільного права (Особлива частина), веде спеціалізовані курси для спеціалістів та магістрів з проблем права власності і речового права вже не одне десятиліття. Талановитий вчитель та лектор, що уміє викликати непідробний інтерес до свого предмета, користується надзвичайною популярністю у студентів, неодноразово виїжджав зі студентами юридичного факультету на сільськогосподарські роботи.

З 2000 по 2006 рр. проф. О. В. Дзера очолював кафедру цивільного права. По закінченні терміну перебування на посаді завідувача подав заяву про переведення на посаду професора, вирішивши звільнити місце більш молодим, ніколи «не тримався за посаду».

Сфера наукових інтересів Олександра Васильовича надзвичайно широка. Його багаторічна наукова діяльність зосереджена на актуальних проблемах цивільного, речового, зобов'язального та сімейного права. У результаті наукових досліджень професора створено принципово новий підхід до розуміння права власності в умовах перебудови економіки України після здобуття нею незалежності на нових ринкових засадах.

Олександр Васильович завжди готовий поділитися не тільки своїми знаннями, а й життєвим досвідом та мудрістю. Гуртує навколо себе студентів, аспірантів, докторантів та молодших колег по роботі.

Олександр Васильович здійснює наукове консультування та керівництво підготовкою докторських та кандидатських дисертацій докторантів, аспірантів та пошукувачів. Під його науковим керів-

ництвом захищено 4 докторських і 25 кандидатських дисертацій з проблем цивільного та сімейного права.

Професора О. В. Дзеру знають не тільки в Україні, а й далеко за її межами як ученого — флагмана юридичної освіти і науки з притаманним саме йому відчуттям прогресивних ідей, спрямованих на розбудову правової науки та української державності. Два роки (1987—1988 рр.) він перебував у відрядженні в Аденському університеті (НДРЄ), де працював викладачем юридичного факультету, достойно представляючи українську цивілістичну науку. В 1976 р. здійснював керівництво навчальною практикою студентів юридичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка в університеті ім. Я. Коменського (Братіслава), в 1981 р. керував інтернаціональним студентським будівельним загonom у м. Братіслава.

Олександр Васильович має понад 150 наукових публікацій, в яких висвітлено актуальні проблеми цивілістики. Він є співавтором, науковим редактором 16 підручників і навчальних посібників з цивільного і сімейного права, науково-практичних коментарів, які широко використовуються в навчальному процесі юридичних ВНЗ.

Професор О. В. Дзера є лауреатом Премії імені Ярослава Мудрого 2002 р. за підготовку і видання підручників для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти. У 1997, 1998, 2000 роках нагороджувався дипломом лауреата конкурсу на краще юридичне видання. Підручник «Цивільне право України» (в двох томах) за редакцією доктора юридичних наук О. В. Дзери і доктора юридичних наук Н. С. Кузнецової був визнаний Спільною юристів України найкращим підручником 2000 року.

Окремим аспектом діяльності Олександра Васильовича Дзери є громадська робота. Він — член Науково-консультативної ради Верховного Суду України, спеціалізованої Вченої ради Київського університету імені Тараса Шевченка (Д.26.001.06), був заступником голови Експертної ради ВАК України з юридичних наук (2002—2006 рр.); проводить велику роботу як редактор і член редколегій журналів «Юридична Україна», «Вісник господарського судочинства», «Приватне право», «Альманах цивілістики», низки наукових часописів і збірників.

Шановний Олександр Васильовичу! У цей ювілейний час прийміть від імені колективу юридичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка найщиріші вітання і найкращі побажання міцного здоров'я, благополуччя, творчих успіхів, любові рідних і близьких. Божого благословення Вам і Вашій родині!

*Доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України,
академік-секретар НАПрН України,
професор кафедри цивільного права Київського
національного університету імені Тараса Шевченка,
заслужений діяч науки і техніки*

Н.С. Кузнєцова

*Доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України,
завідувач кафедри цивільного права Київського
національного університету імені Тараса Шевченка*

Р.А. Майданик

*Колектив кафедри цивільного права КНУ імені Тараса Шевченка,
колеги та учні Олександра Васильовича Дзери приєднуються
до привітань та бажають ювіляру всього самого найкращого!*

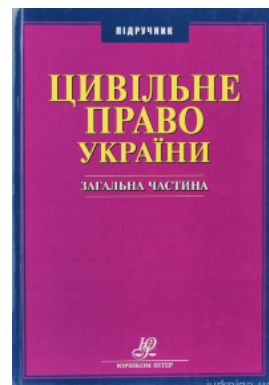
Книги, які можуть вас зацікавити

Аналіз судової
практики розгляду
цивільних справ про
спадкування

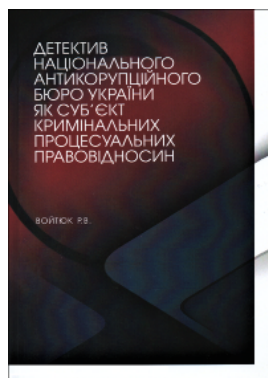
Цивільне право
України. Особлива
частина

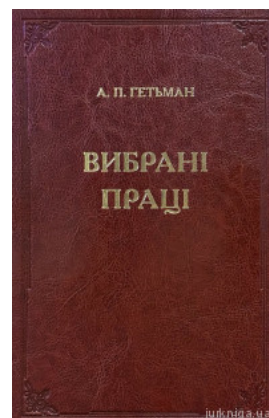
Цивільне право
України. Загальна
частина. Підручник

Масові (групові) та
похідні позови в
процесуальному праві
України: постановка
проблеми.
Науково-практичний
посібник

Детектив
національного
антикорупційного бюро
України як суб'єкт
кримінальних
процесуальних
правовідносин

Вибрані праці. А.П.
Гетьман

Перейти до галузі права
Цивільне право та процес

Перейти на сайт →